

PATVIRTINTA

Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijos
direktoriaus

2019 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. V-141

**VILNIAUS JONO BASANAVIČIAUS PROGIMNAZIJS
SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA
DIRBANT SU CHEMINĖMIS MEDŽIAGOMIS
NR. 10**

1. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Cheminės medžiagos. Pavojingų medžiagų bei preparatų dujos, garai	Sprogsta naudojant atvirą ugnį arba nuo kibirkščiavimo. Galimi apsinuodijimai, nudegimai, alerginės reakcijos, neigiamas poveikis organizmui.	Vadovautis saugos duomenų lapuose, lydraščiuose nurodytais reikalavimais bei nurodytomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis. Pilstant ugnies atžvilgiu pavojingas medžiagas nenaudoti toje patalpoje atviros liepsnos. Jeigu oro užterštumas viršija leistiną normą ir jo sumažinti negalima, reikia dėvėti tinkamai priderintą respiratorių.
 Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
 Įrenginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Vizualiai tikrinti įrankių ir įrenginių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikantis jų eksploatavimo reikalavimų.
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšvietumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, būtina didinti šviestuvų kiekį ar naudoti kilnojamus šviestuvus.
 Paslydimas, pargriuvimas	Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, nuolat valomos. Dėvėti avalynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos. Kai grindys šlapios, slidžios, būtina naudoti įspėjamąjį ženklą „ Atsargiai slidu “ bei nurodyti alternatyvius praėjimus. Išsiliejus skysčiams nedelsiant juos išvalyti, naudojant tinkamą valymo metodą.
 Krentantys daiktai	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.
Dūžtantys daiktai (stiklas, plastmasė), šukių valymas	Galimybė įsipjauti į aštirus daiktus, briaunas.	Sudužusios taros šukes imti užsimovus pirštines.

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai.	Nekelti vienam daiktų, krovinų, viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliama ir pernešama krovinio masė kartu dirbant kitą darbą ne daugiau kaip: vyrams - iki 30 kg; moterims - iki 10 kg. Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese.
 Darbo vietos ir praėjimo kelių užkrovimas ir užgriozdinimas daiktais	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palaikyti tvarką darbo vietose, neužgriozdinti daiktais, priemonėmis. Siekiant išvengti užkliuvimo, kliūtis reikia pašalinti. Jei kliūtis pašalinti neįmanoma, reikia naudoti įspėjamuosius ženklus.

2. Cheminių medžiagų žymėjimas:

Simbolis	Reikšmė
	Ūmus toksiškumas
	Pasižymi dirginančiu, jautrinančiu ir toksiniu poveikiu
	Sprogios medžiagos
	Degios medžiagos
	Keliančios pavojų aplinkai medžiagos

Simbolis	Reikšmė
	Pasižymi mutageniniu, toksiniu ir jautrinančiu poveikiu
	Korozinės medžiagos
	Turi slėgio veikiamų dujų
	Oksiduojančios medžiagos

3. Darbuotojas privalo naudotis Progimnazijos suteiktomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

- 3.1. apsauginiais darbo drabužiais;
- 3.2. kojoms ir pėdoms apsaugoti;
- 3.3. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;
- 3.4.   akims ir veidui apsaugoti.

4. Darbdavys, esant reikalui, turi teisę nemokamai išduoti darbuotojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo.

5. Visos cheminės medžiagos turi būti gaunamos kartu su saugos duomenų lapais. Darbuotojas turi susipažinti su saugos duomenų lapuose išdėstytais nurodymais, reikalavimais, saugiais darbo metodais ir jais vadovautis. Visos priimamos ir išduodamos cheminės medžiagos turi būti registruojamos.

6. Darbuotojai privalo žinoti naudojamų cheminių medžiagų pavojingumą gaisro atžvilgiu ir laikytis atitinkamų saugos reikalavimų.

7. Susipažinti su gautomis cheminėmis medžiagomis, patikrinti, ar sveika tara, ar yra užrašai – etiketės su nurodytu cheminės medžiagos pavadinimu, svoriu, tūriu, rūšimi, pagaminimo data.

8. Susipažinti su gautų materialinių vertybių galiojimo terminais, naudojimo reikalavimais, vengti mišraus medžiagų sandėliavimo su skirtingomis cheminėmis – fizinėmis savybėmis.

9. Medžiagas sandėliuoti pagal rūšį, pavadinimą, nepraktikuoti mišraus laikymo, atsargiai elgtis su dūžtančiais išfasavimais.

10. Visos netinkamos ar uždraustos naudoti cheminės medžiagos sandėliuojamos tokia pat tvarka. Nežinomos cheminės medžiagos turi būti sudėtos pagal fizinį būvį atskirai nuo žinomų.

11. Įvairias plovimo, valymo, dezinfekavimo medžiagas paruošti ir jomis naudotis reikia pagal gamyklos gamintojos reikalavimus. Medžiagos turi turėti sertifikatus arba saugos duomenų lapus, kuriuose nurodoma kenksmingų medžiagų charakteristika, saugos ir apsaugos priemonės. Negalima naudoti medžiagų, kurių sudėtis nežinoma.

12. Dirbant su cheminėmis medžiagomis nemišyti jų tarpusavyje. Saugotis, kad cheminės medžiagos nepatektų ant odos ar į akis bei kvėpavimo takus.

13. Dirbant su cheminėmis medžiagomis (mišiniais, tirpalais ir kitokiais produktais), rankos turi būti apsaugomos guminėmis, cheminėms medžiagoms atspariomis pirštinėmis. Kvėpavimo takų, akių ir veido apsaugai reikia dėvėti tinkamai parinktą respiratorių, apsauginius akinius naudojami ar veido skydelį.

14. Medžiagas, naudojamas kenksmingų junginių neutralizacijai laikyti patogioje, lengvai prieinamoje vietoje.

15. Pakraunant ir iškraunant chemines medžiagas, reikia saugoti pakuotę, vengti smūgių, mėtymo. Cheminėms medžiagoms išsiliejus ar išsibarsčius, imtis skubių priemonių joms surinkti ir nukenksminti.

16. Įpakavimo atliekas dėti į tam tikslui skirtą tarą.

17. Ruošiant tirpalus, laikytis nurodytų proporcijų.

18. Plovimo, valymo ir dezinfekavimo priemonės galima naudoti tik tas, kurios įtrauktos į leidžiamų vartoti priemonių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijos.

19. Chemines medžiagas laikyti tik markiruotoje taroje tam skirtoje vietoje.

20. Cheminėms medžiagoms patekus ant spec. rūbų, odos paviršiaus, būtina tuoj pat jas nuvalyti sausu skudurėliu. Odą nuplauti tekančiu vandeniu.

21. Darbuotojui draudžiama:

21.1. laikyti darbo vietoje neaiškių savybių, sudėties ir paskirties medžiagas;

21.2. chemines medžiagas laikyti ant grindų be padėklų;

21.3. laikyti chemines medžiagas kartu su maisto produktais;

21.4. patalpoje palikti išlietas ar išbarstytas chemines medžiagas;

21.5. darbo metu valgyti, gerti ir rūkyti;

21.6. naudoti nukenksmintą cheminių medžiagų tarą kitiems tikslams;

- 21.7. darbo vietoje būti pašaliniamis asmenims;
- 21.8. naudoti gumines medicininės pirštines;
- 21.9. ragauti, uostyti chemines medžiagas.

22. Visi netinkamos ar uždraustos naudoti cheminės medžiagos sandėliuojamos tokia pat tvarka. Nežinomos cheminės medžiagos turi būti sudėtos pagal fizinių būvį atskirai nuo žinomų.

23. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, susidariusias atliekas nuolat pašalinti į tam skirtą vietą.

24. Patekus cheminėms medžiagoms į akis jas būtina praplauti švaraus vandens srove. Po to užsidėti tamsius akinius ir kreiptis į gydytoją. Dėti raiščius draudžiama.

25. Visais atvejais apsinuodijus cheminėmis medžiagomis (net ir lengvai) būtina kuo skubiau kreiptis į gydytoją. Pirmosios pagalbos priemonės yra tokios, kokias gali suteikti patys darbuotojai pagal etiketėje nurodytus reikalavimus, o specialią pagalbą suteikia medikai.

26. Apsinuodijimo požymiai: bendras silpnumas, pilvo skausmas, ašarojimas, kosulys, dusulys, galvos svaigimas, vėmimas, seilėtekis, viduriavimas, dirginimas, vyzdžių susiaurėjimas arba išsiplėtimas, traukuliai.

27. Nepriklausomai nuo cheminės medžiagos rūšies ir apsinuodijimo laipsnio nukentėjusį būtina išnešti ar išvežti iš užnuodytos zonos, nuimti respiratorių ar dujokaukę (jei jie yra), apsauginius akinius, atsegti apykaklę, nurengti, jeigu drabužiai labai sutepti cheminėmis medžiagomis.

28. Jeigu nukentėjusysis neteko sąmonės, jį gaivinti.

29. Nukentėjusysis turi būti laikomas šiltoje patalpoje. Netekusį sąmonės, galima šildyti šildyklėmis.

30. Darbuotojas, nukentėjęs dėl įvykio darbe, nelaimingo atsitikimo pakeliui į darbą ar iš darbo, ūmios profesinės ligos, jeigu pajėgia tai padaryti, ir asmuo, matęs įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsiant apie tai pranešti tiesioginiam vadovui, darbdaviui atstovaujantiui asmeniui, Progimnazijos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.